T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

Adres: Hacettepe Üniversitesi
Beytepe Yerleşkesi 06800 Beytepe-
ANKARA
Telefon: +90 312 297 62 70-71
Faks: +90 312 297 62 75
E-posta:
hukukfakultesi@hacettepe.edu.tr

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Hukuk Fakültesi, "Hukuk" Anabilim Dalı PhD Doktora Öğrencisi Alaydarov Ak-Adil Abushahmanlı'nın "Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin Düzenlemelerinin Mevcut Hukukun Kaynakları Olarak Önemi" Konusundaki 6D030100 – "Hukuk" Anabilim Dalında Felsefe Doktoru (PhD) Unvanı İçin Hazırladığı Tezine Yabancı Bilimsel Danışman, Prof., Dr. Bahadır Bumin ÖZARSLAN'ın Verdiği

GÖRÜŞ

Bilimsel Araştırma Konusunun Güncelliği

PhD Doktora Öğrencisi Alaydarov Ak-Adil Abushahmanlı'nın "Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin Düzenlemelerinin Mevcut Hukukun Kaynakları Olarak Önemi" Konusundaki Tez Çalışması, günümüzde hukuk ve yargı organları alanındaki çok önemli bir meseleye odaklanmaktadır.

Herhangi bir ülkede, yargı yetkisi, önemli devlet güçlerinden biridir. Bir devletin en değerli varlığı, insan ve vatandaşların hakları ve özgürlüklerini yerine getirmede, ihlal edilen hakları koruma ve yeniden sağlama konusundaki yargı organlarının hizmetidir. Yargı organları, insan ve vatandaşların hak ve özgürlüklerini koruma görevini yerine getirirken, çeşitli kararlar ve normatif hukuki düzenlemeler kabul etmektedirler. Bunlar arasında, Yüksek Mahkeme tarafından alınan normatif kararların rolü büyüktür. Çünkü kabul edilen her karar, bir insanın hayatını ve kaderini doğrudan etkileyebilir. Bu açıdan bakıldığında, Yüksek Mahkemenin normatif kararlarına yönelik talepler ve onları hukukun kaynağı olarak kabul etmenin teorik ve pratik sorunları dikkatle incelenmelidir.

Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi kararları, mahkemelere hukuki anlaşmazlıkları çözmede somut yönlendirmeler sağlamaktadır. Bazı durumlarda, mevcut yasalar belirli meseleleri tam olarak düzenlememektedir. Böyle durumlarda, normatif kararlar, hukuki sistemin eksikliklerini tamamlar ve anlaşmazlıkların çözülmesine yönelik temel oluşturur. Günümüzdeki küresel küreselleşme sürecinde, Kazakistan'ın hukuki sistemi de uluslararası normlarla uyumlu hale getirilmekte. Bu bağlamda, Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi kararları, insan hakları, yargı adaleti ve ceza yargılaması normlarını uluslararası standartlara yakınlaştırmaya yardımcı olmaktadır.

Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin normatif kararlarının mevcut hukukun kaynağı olarak önemi, gerçekten de günümüzde çok önemli bir konu haline gelmiştir ve bilimsel açıdan araştırılmayı gerektirmektedir.

Araştırma Çalışmasının Teorik ve Pratik Değeri

Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin normatif kararlarını mevcut hukukun kaynağı olarak kabul etmenin teorik temelleri, Yüksek Mahkeme'nin normatif nitelikteki kararlarının hukuki doğasına dair Kazakistan Cumhuriyeti ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinin mevzuat ve uygulamalarına karşılaştırmalı bir analiz yapılarak elde edilen bulgular, bu alandaki hukuki gelişmelere katkı sağlamakta ve hukuk üretme süreçlerinde kullanılabilirliği açısından çalışmanın teorik ve pratik değerini ortaya koymaktadır. Yazarın bu konuya ilişkin Kazakistan'da ve yurtdışındaki bilimsel yayınlarda yayımlanan eserleri, onun yetkinliğini kanıtlamaktadır.

Tez Çalışmasının Yapısı ve Kapsamı

Tez çalışması üç bölümden ve birkaç alt başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar birbirleriyle yapısal bağlantıya sahiptir. Birinci bölümde, Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin normatif kararlarını mevcut hukukun kaynağı olarak kabul etmenin teorik temelleri incelenirken, ikinci bölümde Yüksek Mahkeme'nin normatif kararlarının yargı kararları olarak resmi eylemleri, mahkeme pratiğiyle ilgili açıklamalarının normatif yorumlayıcı nitelikleri, Yüksek Mahkeme'nin normatif kararlarının kanuna bağlı düzenlemelerden farkları araştırılmaktadır. Üçüncü bölümde ise, Yüksek Mahkeme'nin normatif kararlarının hazırlanması ve uygulanmasına dair güncel sorunlar ele alınmaktadır.

Tez Çalışmasının Yeniliği

Tez düzeyinde Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin normatif kararlarının mevcut hukukun kaynağı olarak önemi konusunda yapılan teorik, hukuki ve pratik sorunların bütüncül bir şekilde incelenmesi, bu kararların hukuki sistemdeki yerini netleştirerek, bilimsel yenilikler içeren birkaç öneri ile birlikte bu alandaki mevzuatın iyileştirilmesi adına yapılmış önerilerle ortaya çıkmaktadır.

ÖNERİ

Doktora tezi, belirlenen gerekliliklere uygundur. Bilimsel yeniliği ve sonuçları ikna edici olup, savunmaya sunulacak tez önerileri de temellidir ve tutarlıdır. Araştırmacının bakış açıları ve önerilerinin pratikte yüksek bir önemi vardır.

Bu tür özgün özellikler ve başarılar göz önüne alındığında, Alaydarov Ak-Adil Abushahmanlı'nın "Kazakistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin Düzenlemelerinin Mevcut Hukukun Kaynakları Olarak Önemi' Konusundaki 6D030100 – "Hukuk" Anabilim Dalında Felsefe Doktoru (PhD) Unvanı İçin Hazırladığı Tez Çalışmasını, Tez Savunma Komitesine sunulmak üzere resmi olarak öneriyorum. 13.03.2025

Yabancı Bilimsel Danışman,

Prof., Dr. Bahadır Bumin ÖZARSLAN
Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Kamu Hukuku Bölümü
Milletlerarası Hukuk Ana Bilim Dalı

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің, «Құқықтану» кафедрасының PhD докторанты Алайдаров Ақ-Әділ Әбушахмаұлының «Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде маңыздылығы» тақырыбындағы 6D030100 –«Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындаған диссертациялық жұмысына шетелдік ғылыми кеңесші, профессор Бахадыр Бумин ӨЗАРСЛАННЫҢ берген

ПІКІРІ

Ғылыми зерттеу тақырыбының өзектілігі.

PhD докторант Алайдаров Ақ-Әділ Әбушахмаұлының «Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде маңыздылығы» тақырыбындағы диссертациялық зерттеу жұмысы қазіргі кездегі құқық қорғау органдары мен сот билігі саласындағы өте өзекті мәселеге арналған.

Қай елде болмасын Сот билігі маңызды билік тармақтарының бірі болып табылады. Мемлекеттің басты байлығы адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын іске асыруда, бұзылған құқықтарды қорғау мен қалпына келтіруде сот органдарының атқаратын қызметі ерекше. Өз қызметі барысында адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға байланысты сот органдары түрлі шешімдер мен нормативтік құқықтық актілер қабылдайды. Олардың ішінде Жоғарғы Соттың қабылдайтын нормативтік қаулыларының атқаратын рөлі аса маңызды. Өйткені, қабылданатын әрбір шешім адам өміріне, тағдырына тікелей әсер етуі мүмкін. Осы тұрғыдан алғанда Жоғарғы Соттың нормативтік қаулыларына қойылатын талаптар мен оны құқықтың қайнар көзі ретінде танудың теориялық және тәжірибелік мәселелері баса назар аударуды талап етеді.

Қазақстан Республикасында Жоғарғы Соттың қаулылары соттарға құқықтық дауларды шешу үшін нақты бағыт-бағдар береді. Кейбір жағдайларда қолданыстағы заңдар нақты мәселелерді толық реттемей жатады. Мұндай кезде нормативтік қаулылар құқықтық жүйенің толықтығын қамтамасыз етіп, даулы мәселелерді шешудің негізін қалыптастыруға өз ықпалын тигізеді. Қазіргі бүкіл әлемдік жаһандану үдерісінде Қазақстанның құқықтық жүйесі де халықаралық нормалармен үйлестірілу үстінде. Осы орайда, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сот қаулылары адам құқықтары, сот әділдігі және қылмыстық іс жүргізу нормаларын халықаралық стандарттарға жақындатуға көмектеседі.

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде маңыздылығы тақырыбы шын мәнінде бүгінгі таңда өзекті мәселеге айналып отыр және ғылыми тұрғыдан зерттеуді талап етеді.

Зерттеу жұмысының теориялық және тәжірибелік құндылығы.

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларын қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде танудың теориялық негіздері, Жоғарғы Соттың нормативтік сипаттағы қаулыларының құқықтық табиғатына қатысты Қазақстан Республикасы және ТМД елдерінің заңнамасы мен тәжірибесіне салыстырмалы талдау негізінде жүргізілген зерттеу нәтижесінде алынған ұсыныстары осы саладағы құқықтық тұрғыдан дамуға ие және

құқықшығармашылық барысында қолдану мүмкіндігі жұмыстың теориялық және тәжірибелік құндылығын көрсетеді. Автордың осы тақырып бойынша Қазақстанда және шетелдік ғылыми басылымдарда жариялаған еңбектері оның құзыреттілігін дәлелдейді.

Диссертациялық зерттеудің құрылымы мен көлемі.

Диссертациялық зерттеу жұмысының құрылымы үш тараудан және бірнеше бөлімшелерден тұрады. Олардың тақырыптары өзара құрылымдық байланысқа ие. Бірінші тарауда, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларын қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде танудың теориялық негіздері қарастырылса, екінші тарауда Жоғарғы Соттың нормативтік қаулылары сот құқық шығармашылығының ресми актілері ретінде, сот практикасына қатысты түсіндірмелердің нормативтік-интерпретациялық сипаты, Жоғарғы Соттың нормативтік қаулыларының заңға тәуелді актілерден айырмашылығы зерттеледі. Ал, диссертацияның үшінші тарауында Жоғарғы Соттың нормативтік қаулыларын әзірлеу және қолданудың өзекті мәселелері қарастырылады.

Диссертациялық жұмыстың жаңалығы.

Диссертациялық деңгейде Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларының қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде маңыздылығының теориялық, құқықтық және тәжірибелік мәселелерін кешенді түрде зерттеу жүргізуінен көрініс табады. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулыларын қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде құқық жүйесіндегі орнын нақтылап, ғылыми жаңашылдыққа ие бірнеше ұсынымдар мен осы саладағы заңнаманы жетілдіруге ұсыныс жасауымен дәлелденеді.

Ұсыныс.

Докторлық диссертация қойылатын талаптарға толық сай келеді. Ғылыми жаңалығы мен қорытындылары дәлелді, қорғауға ұсынатын тұжырымдары да негізді, әрі дәйекті. Ізденушінің көзқарастары мен ұсыныстарының қолданбалық маңызы жоғары.

Жұмыстың осындай өзіндік ерекшеліктері мен жетістіктерін ескере отырып, Алайдаров Ақ-Әділ Әбушахмаұлының «Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары қолданыстағы құқықтың қайнар көздері ретінде маңыздылығы» тақырыбындағы 6D030100 – «Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындаған диссертациялық жұмысын Диссертациялық кеңесте ресми қорғауға ұсынамын.

Шетелдік ғылыми кеңесші,
Хаджеттепе университетінің заң факультеті
Қоғамдық құқық кафедрасы
PhD профессор **Бахадыр Бумин ӨЗАРСЛАН**

Осы құжаттың түрік тілінен қазақ тіліне түпнұсқасына сай аударылғанын растаймын.

Ф.ғ.к., м.а Ашимов Р.Ж
Аудармашы